

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 655/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Timárom, Advokátska kancelária Timár & partners, s. r. o., Štúrova 42, Šaľa, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 35/2013 zo 4. decembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tost 35/2013 zo 4. decembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v trestnej veci obvineného sťažovateľa bolo napadnutým uznesením rozhodnuté o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa a nebola nahradená väzba obžalovaného dohľadom probačného a mediačného úradníka. Tomuto napadnutému uzneseniu predchádzal nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 67/2013 z 5. júna 2013, v ktorom ústavný súd vzhladol porušenie základných práv sťažovateľa a súčasne zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 43/2012 zo 4. decembra 2012 v časti zamietnutia sťažnosti sťažovateľa.

2.1 Najvyšší súd napadnuté uznesenie odôvodnil takto: «*Obžalovaný [REDAKOVANÉ] bol vzatý do väzby uznesením sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Trnava zo dňa 17. novembra 2011, sp. zn. Tp 88/11, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 6. decembra 2011, sp. zn. 3 Tpo 70/2011, a to z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por., pričom väzba začala plynúť dňa 15. novembra 2011. Uznesením Špecializovaného trestného súdu z 27. novembra 2012, sp. zn. Tp 38/2012, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 Tost 43/2012, zo dňa 4. decembra 2012 bola predĺžená lehota jeho väzby do 15. júna 2013.*

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR dňa 10. mája 2013 pod č. k. VII/1 Gv 221/11-885 podal obžalobu na [REDAKOVANÉ] (ako aj obvineného [REDAKOVANÉ]) pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. (pod bodom 1/, pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. j/ Tr. zák. v spolupáchateľstve podľa § 20 Tr. zák. a pre obzvlášť závažný zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák.) pod bodom 2/, ako aj pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1, písm. c/, písm. d/, ods. 4/ písm. b/ Tr. zák. (pod bodom 6/) a pre obzvlášť závažný zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a/, ods. 4 písm. a/ Trestného zákona (pod bodom 10/). Touto obžalobou je trestne stíhaných ďalších sedem obžalovaných - [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ].

a [REDACTED] v rámci zločineckej skupiny, ktorej členovia sa v rámci svojho pôsobenia v tejto skupine označujú ako „Piťovci“.

V nadväznosti na to Špecializovaný trestný súd Pezinok uznesením, sp. zn. PK-2 T/14/2013, zo dňa 15. mája 2013 (pod bodom 1) podľa § 72 ods. 1 písm. e/ Tr. por. s poukazom na § 79 ods. 2, § 238 ods. 3 Tr. por., čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1, ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodol, že obvineného [REDACTED] (ako aj obvinených [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]) ponecháva aj naďalej (po podaní obžaloby) vo väzbe, pretože dôvody väzby u obvineného [REDACTED] podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por. (ako aj u ostatných obvinených z rôznych v citovanom uznesení uvedených dôvodov) naďalej trvajú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením, sp. zn. 5 Tost 17/2013, zo dňa 28. mája 2013 sťažnosť obvineného [REDACTED] (ako aj ostatných obvinených) ako nedôvodnú podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. zamietol.

V súčasnej dobe, po vykonaní predbežného prejednávania obžaloby prvostupňový súd nariadil vykonanie hlavného pojednávania, na ktorom vykonáva dokazovanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa predovšetkým zaoberal otázkou, či po zrušení uznesenia, sp. zn. 1 Tost 43/2012, zo 4. decembra 2012 nálezom ústavného súdu je možné použiť pravidlo upravené v § 76 ods. 3 časti prvej vety za bodkočiarkou Trestného poriadku, teda musel vyriešiť otázku, či je možné za daného právneho stavu konštatovať zachovanie lehôt uvedených v citovanom procesnom ustanovení, alebo posudzovať aktuálny stav rovnako ako prípad, keď vôbec nestihol v danej lehote rozhodnúť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto smere zastáva právny názor, že ustanovenie pravidlo upravené v § 76 ods. 3 časti prvej vety za bodkočiarkou Tr. por. nie je možné iba mechanicky aplikovať. V novej právnej situácii nie je totiž možné abstrahovať od zohľadnenia aktuálneho stavu trestného konania v predmetnej trestnej veci, najmä skutočnosti, že trestné konanie vedené proti sťažovateľovi medzičasom prešlo do vyššej fázy trestného konania. Ako je to zrejmé už z vyššie uvedenej faktografie postupnosti trestného konania, prvostupňový súd po podaní obžaloby prokurátorom Úradu špeciálnej

prokuratúry Generálnej prokuratúry SR rozhodol o ďalšom trvaní väzby [REDACTED] (ako aj ostatných obvinených), keď konštatoval splnenie všetkých formálnych aj materiálnych zákonných podmienok. Následne najvyšší súd zamietnutím sťažnosti všetkých obvinených rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil. Najvyšší súd teleologickým výkladom dospel k názoru, že nie je možné porušiť kontinuitu tohto konania iba mechanickou aplikáciou ustanovenia § 76 ods. 3 Tr. zák. Takýmto postupom by došlo k faktickej negácii medzitýmnych rozhodnutí o väzbe obvineného bez toho, aby boli tieto formálne zrušené a takýto právny stav by bolo možné označiť za stav právneho chaosu.

Najvyšší súd v konaní aktuálne po zrušení rozhodnutia, sp. zn. 1 Tost 43/2012, zo 4. decembra 2012 s prihliadnutím na prednesy obžalovaného i jeho obhajcu na neverejnom zasadnutí dospel k záveru, že dôvodnosť väzby u obžalovaného [REDACTED] [REDACTED] podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por. je aj naďalej daná tak, ako to konštatovali špecializovaný trestný súd a najvyšší súd vo svojich ostatných, v tomto texte vyššie uvedených, rozhodnutiach. V tomto smere odvolací súd v plnom rozsahu poukazuje na odôvodnenie týchto rozhodnutí bez potreby ho znovu opakovať.

Predmetom rozhodovania najvyššieho súdu bola predovšetkým tiež otázka, či u obžalovaného sú alebo nie sú splnené zákonné podmienky na nahradenie jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. V tomto smere najvyšší súd zvažoval, či a do akej miery ponechanie obžalovaného na slobode zvyšuje riziko naplnenia konania, zakladajúceho väzobné dôvody podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por. a či intenzita zásahu do osobnej slobody obžalovaného výkonom väzby nie je celkom zjavne neprimeraná k miere zvýšenia uvedeného rizika.

V týchto súvislostiach je treba mať na zreteli skutočnosť, že obžalovaný je trestne stíhaný pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, prečin výtržníctva, obzvlášť závažný zločin ublíženia na zdraví, obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi a obzvlášť závažný zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami. Jedná sa o obzvlášť závažnú trestnú činnosť organizovaného charakteru páchanú po dlhšiu dobu, pričom trestnou činnosťou si obžalovaný zabezpečoval finančný príjem. Za túto trestnú činnosť hrozí obžalovanému uloženie vysokého trestu.

Obžalovaný [REDAKOVANÉ] je dôvodne podozrivý (okrem iného), že pôsobil v hierarchii zločineckej skupiny, ktorá sa označovala ako „Piťovci“, v čase pred vzatím do väzby nemal stále bydlisko, zdržiaval sa na rôznych miestach bez toho, aby si splnil povinnosť úradného ohlásenia miesta pohybu. Z obsahu trestného spisu je zrejmé, že členovia zločineckej skupiny pre prípad vznesenia obvinenia boli dohodnutí na obmedzení vzájomných kontaktoch a ďalších opatreniach, ktoré mali znížiť pravdepodobnosť ich dosiahnuteľnosti pre účely trestného konania (vypnutie mobilných telefónov, zatajenie miesta pobytu). Obžalovaný už bol v minulosti súdne trestaný.

Zohľadniac vyššie uvedené konkrétne okolnosti, zakladajúce dôvody väzby u obžalovaného [REDAKOVANÉ], najvyšší súd dospel k presvedčeniu, že jeho väzbu nie je možné nahradiť dohľadom probačného a mediačného úradníka za súčasného uloženia primeraných povinností a obmedzení (§ 82 Tr. por.). Takáto substitúcia väzby s poukazom na charakter trestnej činnosti kladenej mu za vinu v spojitosti s konkrétnymi skutočnosťami zakladajúcimi dôvody väzby sa javí v danom prípade ako celkom nedostatočná. Jeho ponechanie na slobode aj po zohľadnení účinkov dohľadu probačného a mediačného úradníka (i s uložením primeraných povinností a obmedzení) by výrazne zvýšilo riziko zmarenia účelu trestného konania útekom, resp. skrývaním sa, ako aj pokračovania v páchaní trestnej činnosti. V posudzovanom prípade nie je možné konštatovať celkom zjavnú neprímeranosť väzby v porovnaní s jej nahradením dohľadom probačného a mediačného úradníka za súčasného uloženia primeraných povinností a obmedzení.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky nepovažoval sťažnosť obvineného [REDAKOVANÉ] za dôvodnú, a preto túto podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. pod bodom I./ zamietol a pod bodom II./ rozhodol, že jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahrádza (§ 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por.).»

3. Sťažovateľ je toho názoru, že právny názor najvyššieho súdu, ktorý podľa neho spočíva v tom, že rozhodoval s tzv. spätnou účinnosťou pri zachovaní lehoty upravenej v ustanovení § 76 ods. 3 časti za bodkočiarkou Trestného poriadku, ktoré sa v tomto prípade nepoužilo, nie je správny.

3.1 Samotná kontinuita trestného konania (prípravné konanie, obžaloba, súdne konanie) má podľa názoru sťažovateľa svoj procesný odraz aj v kontinuite väzby a plynutia lehôt väzby (väzby v prípravnom konaní, v súdnom konaní). Trestný poriadok podľa vyjadrenia sťažovateľa nepozná rozhodovanie so spätnou účinnosťou. Rozhodovania o väzbe, vychádzajúc z právnej úpravy dohovoru, sú podľa mienky sťažovateľa prísne rigidné, pričom nedodržanie lehoty väzby má za následok prepustenie obvineného z väzby na slobodu, teda lehota väzby, ak má narušenú kontinuitu vo svojej jednote a trvaní, nemôže byť konvalidovaná iným rozhodnutím o väzbe spätne. V predmetnom prípade je podľa sťažovateľa veľmi podstatnou skutočnosťou, že na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 43/2012 zo 4. decembra 2012 nadväzovalo rozhodnutie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe podľa § 79 ods. 2 Trestného poriadku k § 238 ods. 3 Trestného poriadku.

3.2 Vzhľadom na to, že bolo nálezom ústavného súdu zrušené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 43/2012 zo 4. decembra 2012, nastala podľa sťažovateľa právna situácia, že rozhodnutie o väzbe v prípravnom konaní nebolo právoplatné, teda konkrétne rozhodnutie o predĺžení väzby do 15. júna 2013 nebolo právoplatné. Z uvedeného je podľa sťažovateľa zrejmé, že predchádzajúca lehota väzby bola predĺžená do 15. decembra 2012 (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 19/2012 z 30. mája 2012). Vzhľadom na uvedené je podľa sťažovateľa nepochybné, že do 15. decembra 2012 nebolo rozhodnuté (právoplatne) v zákonnej lehote uvedenej v ustanovení § 76 ods. 3 Trestného poriadku. Sťažovateľ je toho názoru, že nie je možné robiť rozdiel medzi situáciou, keď nadriadený súd nerozhodne do uplynutia predmetnej lehoty väzby, a situáciou, keď je rozhodnutie o väzbe zrušené ako nezákonné. Podstatné v tejto súvislosti podľa názoru sťažovateľa je, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 43/2012 zo 4. decembra 2012 bolo zrušené ako nezákonné, keďže porušilo základné práva a slobody sťažovateľa, a preto nie je možné konštatovať, že takéto rozhodnutie bolo v zákonnej lehote. Zrušenie predmetného rozhodnutia spôsobilo, že nie je prítomné v zákonnej lehote rozhodnutie o predĺžení väzby. Takéto rozhodnutie nie je možné nahradiť v časovo následnom slede so spätnou účinnosťou.

3.3 Teleologický výklad napríklad teleologickou redukciou je podľa mienky sťažovateľa možné použiť len vo svetle eurokomformného výkladu, ktorá je určená hranicou výkladu *contra legem* (sťažovateľ odkazuje na judikát Konstantinos Adeneler C-212/04, Pupino C-105/03). V hranici *contra legem* je podľa vyjadrenia sťažovateľa obmedzenie, ktoré je vtelením všeobecných zásad práva, najmä princípu právnej istoty a zákazu retroaktivity. Teleologická redukcia však musí byť možná a prípustná, a legitímna. Dotváranie práva musí byť podľa sťažovateľa v súlade s konformitou s ústavným právom. Rovnako je potrebné podľa sťažovateľa poukázať na nálezy ústavného súdu, ktoré podľa interpretácie sťažovateľa uvádzajú predvídateľnosť výkladu noriem trestného práva a jeho analógiu len v prospech obžalovaného.

3.4 Vo vzťahu k uvedenému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 dohovoru je podľa sťažovateľa potrebné predovšetkým poukázať na ustálenú judikatúru ústavného súdu, z ktorej podľa dôvodenia sťažovateľa vyplýva, že v označených ustanoveniach čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru týkajúcich sa práva na osobnú slobodu sú obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). Uvedené platí podľa slov sťažovateľa v prípade, ak nebola dodržaná lehota väzby na rozhodnutie o jej predĺžení, resp. neexistuje rozhodnutie o väzbe, ktoré by predĺžilo lehotu väzby. Rešpektovanie základných práv osoby pozbavenej osobnej slobody väzbou garantovaných v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy preto podľa sťažovateľa nevyhnutne zahŕňa zabezpečenie základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby obvineného.

3.5 Z vyslovených právnych názorov ústavného súdu a z jeho ustálenej judikatúry možno podľa sťažovateľa vyvodiť, že z hľadiska rozsahu práv garantovaných prostredníctvom čl. 17 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 5 dohovoru neexistujú medzi

týmito právami zásadné rozdiely, keďže ustanovenia čl. 17 ústavy zahŕňajú aj práva vyplývajúce z čl. 5 dohovoru. Ústavný súd by mal preto v predmetnej veci podľa sťažovateľa posudzovať možnosť prípadného porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho práv vyplývajúcich z čl. 5 dohovoru napadnutým uznesením o väzbe v celosti a spoločne, pričom by mal zohľadňovať judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Z judikatúry ústavného súdu, ako aj z judikatúry ESLP podľa názoru sťažovateľa vyplýva, že konanie o návrhu oprávneného subjektu na predĺženie väzby (podľa § 71 ods. 1 a 3 Trestného poriadku ním bol prokurátor, predseda senátu a generálny prokurátor Slovenskej republiky – poznamenáva sťažovateľ) predstavuje automatické súdne preskúmanie zákonnosti väzby zahŕňajúce preskúmanie existencie všetkých jej podmienok v určitých intervaloch a z úradnej povinnosti. Z uvedeného dôvodu je na takéto konanie podľa názoru sťažovateľa aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (sťažovateľ odkazuje mutatis mutandis na rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 227/03, ako aj na rozsudok ESLP z 21. 12. 2000 vo veci Jabłoński v. Polsko).

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Postupom a Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 04.12.2013, sp. zn. I Tost 35/2013 boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1, ods. 3 a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 04.12.2013, sp. zn. I Tost 35/2013 sa zrušuje.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sťažovateľa prepustiť neodkladne z väzby na slobodu.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 337,68 €, ktoré je povinný Najvyšší súd SR zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Predmetom sťažnosti je námietka sťažovateľa, že najvyšší súd postupom, napadnutým uznesením a výkladom § 76 ods. 3 časti za bodkočiarkou Trestného poriadku porušil sťažovateľove základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu arbitrárneho, nesprávneho výkladu aplikovateľných právnych noriem, v dôsledku ktorého sa sťažovateľ nachádzal vo väzbe aj po uplynutí zákonnej lehoty pre väzbu.

7.1 Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti bolo predovšetkým vysporiadať sa s otázkou, či (i) výklad aplikovateľných právnych noriem najvyšším súdom je ústavne udržateľný a či (ii) najvyšší súd zohľadnil právne závery ústavného súdu uvedené v náleze sp. zn. II. ÚS 67/2013 z 5. júna 2013, v ktorom ústavný súd vzhladol porušenie základných práv sťažovateľa a súčasne zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 43/2012 zo 4. decembra 2012 v časti zamietnutia sťažnosti sťažovateľa.

8. Najprv však ústavný súd upriamil svoju pozornosť na namietané porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru najvyšším súdom vo väzobnej veci.

8.1 Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd uvádza, že aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru sa z vecného hľadiska (*ratione materiae*) v trestných veciach vzťahuje na konanie o oprávnenosti trestného obvinenia. Článok 6 dohovoru, ktorý upravuje právo na spravodlivý proces, sa v zásade nevzťahuje na konanie o väzbe vrátane konania a rozhodovania všeobecného súdu o predĺžení trvania väzby, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (porov. napr. I. ÚS 256/07, II. ÚS 15/05, III. ÚS 272/03, IV. ÚS 65/05).

8.2 Ústavný súd rešpektuje prax ESLP, podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom, kde dohovor odkazuje primárne na vnútroštátne právne predpisy a upravuje povinnosť dodržiavať ich

hmotnoprávne aj procesné právne normy a požaduje, aby zbavenie slobody jednotlivca nebolo arbitrárne (čl. 5 ods. 1 dohovoru), ďalej chráni právo jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným prietahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), a konečne chráni právo jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene (čl. 5 ods. 4 dohovoru) (k uvedenému pozri napr. *Khudoyorov v. Rusko*, č. 6847/02, rozsudok ESLP z 8. 11. 2005, body 124 - 125, 172 - 174 a 193; *Öcalan v. Turecko*, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESLP z 12. 5. 2005, body 83 - 84 a 103; *Khudobin v. Rusko*, č. 59696/00, rozsudok ESLP z 26. 10. 2006, body 103 a 115).

8.3 Nad rámec petitu sťažnosti ústavný súd pripomína, že čo sa týka vzťahu ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a ustanovenia čl. 17 ods. 2 ústavy týkajúceho sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd už vo svojej judikatúre konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy o práve na súdnu ochranu (porov. napr. I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, III. ÚS 135/04, IV. ÚS 397/2010).

8.4 Ústavný súd na základe týchto záverov konštatuje, že sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu pre namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že právne závery najvyššieho súdu sú zjavne nesprávne, arbitrárne, z ústavného hľadiska neudržateľné a zároveň majú za následok porušenie uvedených princípov spravodlivého procesu, je potrebné odmietnuť v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

9. V otázke (i) požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným

prieťahom, stanovenej v čl. 5 ods. 3 dohovoru, keďže prieťahy v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby môžu zakladať porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru, pričom takýto postup môže byť zároveň zlučiteľný s čl. 6 ods. 1 dohovoru (porov. *Matznetter v. Rakúsko*, č. 2178/64, rozsudok ESLP z 10. 11. 1969, bod 12 právneho posúdenia veci), a (ii) práva garantovaného čl. 5 ods. 4 dohovoru na urýchlené rozhodnutie súdu o žiadosti o preskúmanie zákonnosti väzby a žiadosti o prepustenie na slobodu, ústavný súd podrobne preskúmal argumenty sťažovateľa uvedené v odôvodnení sťažnosti.

9.1 Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ nenamieta prieťahy v postupe príslušných štátnych orgánov počas trvania väzby alebo rýchlosť, s akou najvyšší súd rozhodoval o sťažnosti voči prvostupňovému rozhodnutiu o predĺžení väzby a zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby. V sťažnosti sťažovateľa absentuje čo i len zmienka o prieťahoch v postupe najvyššieho súdu alebo nedodržaní princípu efektívnosti (rýchlosti) rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti explicitne neuvádza podrobnejšiu argumentáciu k porušeniu uvedených článkov dohovoru. Ústavný súd taktiež v spojitosti s čl. 5 ods. 3 dohovoru (t. j. s primeranou dĺžkou väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu) dopĺňa, že najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol o sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu o predĺžení lehoty väzby a zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, avšak sťažovateľ vo svojej sťažnosti nenapáda samotné dôvody predĺženia väzby a primeranosť tohto predĺženia, ale napáda skutočnosť, že najvyšší súd nesprávne (arbitrárne) vykladá aplikovateľné právne normy a že väzobná lehota (pôvodne stanovená do 15. decembra 2012) v čase rozhodovania najvyššieho súdu už uplynula a nebola po jej uplynutí právoplatne predĺžená (z dôvodu zrušenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tos 43/2012 zo 4. decembra 2012 ústavným súdom), avšak sťažovateľ sa nachádzal vo väzbe a najvyšší súd ho neprepustil z väzby.

9.2 Keďže sťažovateľ explicitne neuviedol argumenty a odôvodnenie namietaného porušenia svojich práv garantovaných čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 ústavy ako zjavne neopodstatnenú.

10. Ústavnému súdu tak zostáva posúdiť námietku porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy (námietka arbitrárneho výkladu aplikovateľných právnych noriem a trvanie väzby nad rámec zákonnej lehoty) a čl. 5 ods. 1 dohovoru (rovnako aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 ide o námietku sťažovateľa o arbitrárnom výklade aplikovateľných právnych noriem a trvaní väzby nad rámec zákonnej lehoty, t. j. nezákonnosť trvania väzby) postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

10.1 Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy už uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (porov. napr. I. ÚS 26/2013, III. ÚS 7/00, IV. ÚS 270/09). Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Ústavou aprobovateľné uplatnenie inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto zabezpečovacieho inštitútu.

10.2 S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (porov. napr. I. ÚS 31/2010, II. ÚS 349/2013, III. ÚS 271/07, IV. ÚS 361/09).

10.3 V neposlednom rade z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že všeobecný súd rozhodujúci o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby sa musí adekvátne a preskúmateľne vyrovnáť s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (porov. III. ÚS 135/04, III. ÚS 466/2010), a že z odôvodnenia rozhodnutia o zamietnutí sťažnosti

obvineného proti prvostupňovému súdному rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodované o väzbe (resp. o jej predĺžení alebo zamietnutí žiadosti o prepustenie obvineného na slobodu), musí byť zrejmé, že sa súd náležite zaoberal všetkými podstatnými argumentmi a námietkami, ktoré obvinený vo svojej sťažnosti uviedol (porov. III. ÚS 34/07, IV. ÚS 230/2011).

10.4. Článok 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby pozbavenie osobnej slobody bolo zákonné a v súlade s konaním ustanoveným zákonom, pričom dohovor tu priamo odkazuje na vnútroštátne právo a upravuje povinnosť dodržiavať hmotné aj procesné právne normy, a taktiež povinnosť, aby každé pozbavenie osobnej slobody zároveň bolo v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (k tomu pozri *Bozano v. Francúzsko*, č. 9990/82, rozsudok ESLP z 18. 12. 1986, bod 54; *Benham v. Veľká Británia*, č. 19380/92, rozsudok Veľkej komory ESLP z 10. 6. 1996, bod 40; z novšej judikatúry *Stanev v. Bulharsko*, č. 36760/06, rozsudok Veľkej komory ESLP zo 17. 1. 2012, bod 143; *L. M. v. Slovinsko*, č. 32863/05, rozsudok ESLP z 12. 6. 2014, bod 121).

10.5 Právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná najmä na preskúmanie, či dôvod a spôsob obmedzenia osobnej slobody rozhodnutiami všeobecných súdov vo väzobných veciach [napr. v zmysle posúdenia, či sú rozhodnutia všeobecných súdov o väzbe podložené zákonnými dôvodmi, či súd výslovne, prehľadne a logicky vysvetlil, z ktorých konkrétnych skutočností vyplýva dôvod väzby, či sú rozhodnutia riadne a vyčerpávajúco odôvodnené, či súd rozhodol o zákonnosti ďalšieho trvania väzby a žiadosti obvineného o prepustenie na slobodu urýchlene a pod.] je v súlade so základnými právami a slobodami zaručenými čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy a čl. 5 dohovoru (porov. napr. I. ÚS 47/2013, II. ÚS 230/02, II. ÚS 38/05, III. ÚS 352/2011, IV. ÚS 124/03, IV. ÚS 153/09).

10.6 Do obsahu právomoci ústavného súdu však nepatrí preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby, resp. ponechaní dotknutej osoby vo väzbe. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je oprávnený na

preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (porov. napr. I. ÚS 316/2011, II. ÚS 76/02, II. ÚS 466/2013, III. ÚS 466/2010, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 619/2013). Skutkové a právne závery príslušného všeobecného súdu však môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

10.7 Najvyšší súd k výkladu § 76 ods. 3 prvej vety časti za bodkočiarkou Trestného poriadku a právnej pozície sťažovateľa uviedol, že *„pravidlo upravené v § 76 ods. 3 časti prvej vety za bodkočiarkou Tr. por. nie je možné iba mechanicky aplikovať. V novej právnej situácii nie je totiž možné abstrahovať od zohľadnenia aktuálneho stavu trestného konania v predmetnej trestnej veci, najmä skutočnosti, že trestné konanie vedené proti sťažovateľovi medzičasom prešlo do vyššej fázy trestného konania. Ako je to zrejmé už z vyššie uvedenej faktografie postupnosti trestného konania, prvostupňový súd po podaní obžaloby prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR rozhodol o ďalšom trvaní väzby [REDAKOVANÉ] (ako aj ostatných obvinených), keď konštatoval splnenie všetkých formálnych aj materiálnych zákonných podmienok. Následne najvyšší súd zamietnutím sťažnosti všetkých obvinených rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil. Najvyšší súd teleologickým výkladom dospel k názoru, že nie je možné porušiť kontinuitu tohto konania iba mechanickou aplikáciou ustanovenia § 76 ods. 3 Tr. zák. Takýmto postupom by došlo k faktickej negácii medzitýmnych rozhodnutí o väzbe obvineného bez toho, aby boli tieto formálne zrušené a takýto právny stav by bolo možné označiť za stav právneho chaosu.“*

10.8 Zohľadniac vývoj sťažovateľovej veci pred všeobecnými súdmi v čase od rozhodovania ústavného súdu vo veci II. ÚS 67/2013 a vydaním napadnutého uznesenia, ústavný súd hodnotí výklad podaný najvyšším súdom ako jeden z možných výkladov § 76 ods. 3 prvej vety v časti za bodkočiarkou Trestného poriadku, a to s ohľadom na skutkový

stav v sťažovateľovej veci, ako aj s odkazom na právne závery, ktoré ústavný súd uviedol v náleze sp. zn. II. ÚS 67/2013. Dôležitým faktorom v prístupe k výkladu § 76 ods. 3 prvej vety v časti za bodkočiarkou Trestného poriadku v spojitosti s vývojom sťažovateľovej veci je vydanie medzitýmnych rozhodnutí o väzbe v období od rozhodovania ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 67/2013 do vydania napadnutého uznesenia, ako aj skutočnosť (na ktorú najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia odkázal), že v čase rozhodovania najvyššieho súdu po vrátení veci ústavným súdom bola už na sťažovateľa podaná na prvostupňovom súde obžaloba prokurátora, na prerokovanie ktorej už v dobe rozhodovania najvyššieho súdu bolo po vykonaní predbežného prerokovania obžaloby nariadené vykonanie hlavného pojednávania, a zároveň bolo po podaní obžaloby rozhodnuté trestným súdom o väzbe sťažovateľa.

10.9 Najvyšší súd v napadnutom uznesení správne poukázal, že nie je možné porušiť kontinuitu celého trestného konania v sťažovateľovej veci, pričom nezohľadnenie vývoja trestného konania a skutočnosti, že trestné konanie v sťažovateľovej veci sa posunulo do vyššej fázy – súdneho konania po podaní obžaloby, kde príslušný trestný súd rozhodol o väzbe sťažovateľa, by spôsobilo právny chaos a stav právnej neistoty. Zvolený výklad aplikovaných právnych noriem a právne posúdenie vzniknutej situácie po vrátení veci ústavným súdom najvyššiemu súdu bol jeden z možných a ústavne aprobovateľných prístupov najvyššieho súdu k prerokúvanej veci. Ústavný súd preto nenašiel na právnych záveroch najvyššieho súdu v napadnutom uznesení nič ústavne neudržateľné, čo by bolo dôvodom vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

10.10 K otázke posúdenia dôvodov na predĺženie väzby sťažovateľa, ako aj vysporiadania sa najvyššieho súdu s možnosťou nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka ústavný súd konštatuje, že právne závery najvyššieho súdu v tejto otázke uvedené na s. 8 a 9 napadnutého uznesenia (citované v bode 2.1 tohto uznesenia) sú jasné, zrozumiteľné, nie sú svojvoľné, opierajú sa o konkrétne dôkazy (citované z trestného spisu), a nemožno ich preto považovať za ústavne neudržateľné.

10.11 Zohľadňujúc závery prednesené v celom bode 10 tohto uznesenia, ústavný súd odmietol sťažnosť v časti namietaného porušenia

1. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, keďže ani po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie v tejto časti by nebolo možné dospieť k záveru o porušení ústavných práv sťažovateľa postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2015